

מעצר וגירוש ילדי מהגרים בישראל – פברואר 2019

זה עשרות שנים שמדינת ישראל ממשיכה להזמין ולאשר עבודתן של עשרות אלפי מהגרות ומהגרי עבודה, בעיקר לתחום הסיעוד ומנגד מונעת מהם את הזכות לקיים חיי זוגיות ומשפחה בישראל. במסיבת עיתונאים שכינס לאחרונה הבהיר מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה פרופ' שלמה מור יוסף: "אין להם זכות לזוגיות, בישראל לא תהיה להם זוגיות והם יודעים את זה, את התאים המשפחתיים הם יכולים לקיים במדינות שלהם". עמדת המדינה היא שלנשים ולגברים שחצו את העולם על מנת לסעוד את קשישנו ולהתפרנס בכבוד אין את הזכות הבסיסית להתאהב, לקיים זוגיות ולגדל ילדים.

מאחר ומדובר בגזרה שהציבור אינו מסוגל לעמוד בה, מדי שנה נולדים בישראל ילדים למהגרי עבודה. את חלקם כולנו מכירים: הזמר והרקדן סטפן לגר, שחקן "עיר מקלט" שון מונגוזה וזוכת "בית ספר למוזיקה" קטלין אליגדו - כולם ילדים של מהגרים שזכו למעמד בישראל בעקבות החלטות הומניטאריות חד פעמיות שקיבלה הממשלה בשנים 2006 ו-2010, לאחר מאבק ציבורי ממושך של ארגוני זכויות האדם. כ-5000 בני משפחותיהם של ילדים בני שש ומעלה, זכו במעמד חוקי בעקבות שתי ההחלטות הללו. היום, קרוב לעשור מאז החלטת הממשלה האחרונה, עוצרת ומגרשת מדינת ישראל ילדים בני 13 שנולדו בישראל וטרם מלאו להם שש שנים בעת החלטת הממשלה האחרונה. בה בעת ממשיכה המדינה ביד אחת לייבא עוד ועוד עובדות סיעוד, וביד השנייה היא מגרשת עם ילדיהן את אלו ביניהן שהעזו לנהל מערכות יחסים רומנטיים בניגוד לנהלים, שדורשים מהם להיות מכונות עבודה בלבד.

בחודשים האחרונים, כמעט מדי יום נעצרת מהגרת עבודה, בדרך כלל עובדת סיעוד מהפיליפינים שפגה אשרת העבודה שלה. אם ילדיה עדיין בגן, היא נעצרת עם ילדיה לקראת גירוש מהארץ. אם ילדיה כבר לומדים בבית ספר, היא נאלצת לחתום על צו גירוש דחוי לתום שנת הלימודים הנוכחית כתנאי לשחרורה. מהגרות רבות הגישו בקשות לוועדה הבינמשרדית מטעמים הומניטריים בתקווה לזכות במעמד חוקי עבורן ועבור ילדיהן. ישנם מקרים בהם פקחי ההגירה מוותרים על המעצר כשהם רואים שהוגשה בקשה שכזאת והיא עדיין תלויה ועומדת. עם זאת, במקרים אחרים נעצרות המהגרות ומגורשות, בטענה שתשובה שלילית לבקשה התקבלה זה מכבר. פקחים מבצעים מעצרים בבתי משפחות שבקשותיהן נדחות וכתובותיהן מצויות בידי הרשויות. על פי הנוהל, מנהל הלשכה רשאי לדחות בקשה מטעמים הומניטאריים על הסף אם בקשה למעמד של מגיש הבקשה נדחתה בעבר. מאז 2014 לא ידוע על הליך משפטי של ילדי מהגרי עבודה שהניב מעמד חוקי.

רב ילדי המהגרים חיים בתל אביב, בה נמצאים כ-1100 ילדי מהגרי עבודה מגיל לידה עד שש, כ-600 ילדי מהגרי עבודה במערכת החינוך הישראלית, מהם כ-50 ילדים לומדים בבתי ספר תיכון. ילדים אלו לומדים את אותם התכנים שכל ילד ישראלי אחר לומד, מחונכים וגדלים על אותם הערכים עליהם אנו גדלים: הספרות העברית, שיעורי האזרחות, של"ח ותרבות ישראל. הם משולבים בחברה, מקיימים קשרים חברתיים עם בני גילם ואינם מכירים מציאות אחרת.

כליאה: מחקרים רבים מבהירים שגם כליאה לתקופה קצרה מזיקה מאוד לרווחתם הנפשית והפיזית של ילדים. השפעות הכליאה עלולות להימשך לכל החיים: ההשפעות הנפשיות על ילדים, שנאלצים לחזות בהוריהם במצב של מצוקה וחוסר אונים, הן הרסניות, והכליאה עצמה מערערת את עולמם ואת תחושת הביטחון הדרושה להתפתחות תקינה; על אחת כמה וכמה כשמדובר בילד שבמהלך כל שנות חייו עד כה היה חלק מן החברה הישראלית.

גירוש: בשל מדיניות הגירוש של הממשלה, ילדים אלו נתלשים מחייהם ברגע ומוצאים עצמם כלואים בבית סוהר ומגורשים מהמולדת היחידה שהם מכירים. גירוש עבור הבוגרים שבהם מהווה הגליה תרבותית חמורה והיעדר יכולת להשתלב במדינות המוצא של הוריהם, לעיתים אפילו בשל מכשול פער השפה.

סוגיית מדיניות ההגירה הינה סבוכה וטעונית. אך אפילו בקרב מדינות שהקשיחו את מדיניות ההגירה שלהן, יש הסכמה על כך שיש להבטיח זכויותיהם של ילדים ללא קשר למעמדם. בדירוג אודות מצב כליאת ילדי מהגרים שכלל 20 מדינות, ישראל הופיעה במקום ה-15 הנמוך ועודה ממשיכה לכלוא ילדי מהגרי עבודה השוהים בישראל שלא כדין.

מבקר המדינה יוסף שפירא, ציין:

"על רשות האוכלוסין לקיים בדיקה ממשית ומקיפה בדבר האפשרות ליישם כל אחת מהחלופות שהוצעו לה וליצור בכך 'סל של חלופות' אשר ייבחנו בהתאם לנסיבות של כל מקרה ומקרה. רק במקרים שבהם אף לא אחת מהחלופות מתאימה, ייעשה שימוש במתקן המשמורת. דרך פעולה כזו נועדה להבטיח שמעצר הקטינים ייעשה, ככל הניתן, ברוח האמנה לזכויות הילד."

גם מבקר המדינה מסכים: מעצר ילדים צריך להיות המוצא האחרון.

כל עוד מדינת ישראל ממשיכה להביא לכאן מהגרי עבודה, עליה להסכין עם העובדה שיש להכיר בהם ובילדיהם הבוגרים כבני אדם שרקמו חיים מלאים בישראל וזהותם כרוכה בה. יש לפעול ליצירת מענה שלם וארוך טווח המכיר בהם כבני אדם.